

بررسی دیدگاه های شاغلان و ساکنان روستا درباره تأثیر صنایع چوبی در متنوع سازی اقتصاد روستایی (مطالعه موردی: بخش جوکار، شهرستان ملایر، استان همدان)

سیدحسین شاهد، دانش آموخته دکتری جغرافیا و برنامه ریزی روستایی، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران

ابراهیم فتحی نیا، دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه ریزی روستایی، دانشگاه تهران، تهران، ایران

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۱۲/۱۶

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۱۰/۲۳

چکیده

امروزه با کاهش منابع طبیعی در مناطق روستایی و نیز تحولاتی که مدرنیزاسیون در بخش طبیعی و انسانی از جمله در بین افراد تحصیل کرده و جوانان گذاشته، موجب شده است تا سلايق و دیدگاه های متفاوت در زمینه اشتغال و درآمد بین افراد به وجود آید. در نتیجه این امر، ظرفیت جمعیت پذیری روستاها کاهش یافته و بدین ترتیب موج مهاجرت روستائیان به شهرها در دهه اخیر مشکلاتی را در توسعه روستا و شهر پدید آورده است. در این شرایط تنوع بخشی و متنوع سازی ظرفیت های اشتغال در مناطق روستایی و توسعه مشاغل متناسب با تغییرات اجتماعی- اقتصادی و محیطی ضرورت یافته است. بر این اساس، هدف از این پژوهش بررسی دیدگاه های شاغلان و ساکنان روستا درباره تأثیر صنایع چوبی در متنوع سازی اقتصاد روستایی بخش جوکار شهرستان ملایر است. جامعه آماری کارگاه های موجود در این ۹ روستا (یعنی ۱۵۰ کارگاه و ۱۷۲۳۵ نفر شاغل در این کارگاه ها) است. حجم نمونه بر اساس فرمول کوکران با خطای ۵ درصد ۳۸۰ نفر انتخاب گردید. ابزار پژوهش پرسشنامه است که پایایی آنها بر اساس روش آلفای کرونباخ به میزان ۰/۸۹۰/ شاغلان و ۰/۹۳۵/ ساکنان تایید شد. شاخص های پژوهش شامل اشتغال، درآمد، کاهش فقر، رکود فعالیت های کشاورزی و تنوع فعالیت های اقتصادی است. جهت تجزیه و تحلیل داده ها از روش T تک نمونه ای بهره گرفته شده است. نتایج تحقیق نشان داد که طبق دیدگاه شاغلین صنایع چوبی و ساکنان روستا، شکل گیری کارگاه های صنایع چوبی در روستاها نقش مثبتی در ایجاد و تقویت اقتصاد روستایی و متنوع سازی آن داشته است به گونه ای که این صنایع توانسته اند با تفاوت دیدگاهی که در شاخص درآمد و کاهش فقر بین دو گروه وجود دارد تأثیر مثبتی در متنوع سازی اقتصاد روستاها مورد مطالعه داشته باشند.

واژگان کلیدی: متنوع سازی اقتصاد روستایی، تنوع بخشی اقتصاد، توسعه پایدار روستایی، بخش جوکار، شهرستان ملایر.

DOI: 10.30495/uf.2022.1949779.1022

مقدمه

با توجه به این که امروزه توسعه پایدار به عنوان رهیافت غالب توسعه مطرح است؛ پس توجه به همه عوامل و مناطق از جمله مناطق (روستایی، شهری) برای دستیابی به آن ضروری می باشد؛ چرا که امروزه توسعه بدون پایداری و توجه به همه عوامل یک منطقه یا کشور مفهومی تک بُعدی خواهد داشت. از طرف دیگر به نظر می رسد که روستاها به عنوان دومین سکونت گاه های جمعیتی کشور در مطالعات مختلف کمتر مورد توجه قرار می گیرند و به همین دلیل توسعه آن ها با چالش بیشتری مواجه است. که همین موضوع باعث شده است تا روز به روز تعداد شهرها بیشتر و دامنه تسلط استعمار گونه آنها به روستا افزایش یابد که همین موضوع باعث شده است تا مشکلات و ناهنجاری های زیادی از جمله؛ اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی هم در مناطق شهری و هم روستایی از لحاظ انسانی و طبیعی به وضوح به چشم بخورد. پس برای رسیدن به توسعه ملی ناگزیر به برنامه ریزی و سرمایه گذاری در نواحی روستایی و متنوع سازی اقتصاد روستایی با توجه به توانهای بومی روستائیان در زمینه های مختلف اقتصادی می باشیم چون عدم و توجه ناکافی به سرمایه گذاری مشکلات فراوانی را برای سرزمین ملی ایجاد می نماید.

امروزه گسترش عدالت اجتماعی و سرمایه گذاری و ایجاد تنوع اقتصادی در جامعه روستایی ایران، به دلیل بسیاری از عوامل گوناگون مانند وجود فقر، محرومیت، کمبود امکانات زیر بنایی (مانند: نداشتن آب سالم، جاده و راه مناسب، کمبود امکانات آموزشی و غیره) از یک طرف و نقش نواحی روستایی در توسعه ملی الی الخصوص در زمینه های کشاورزی و فرهنگی و غیره، توجه و سرمایه گذاری در نواحی روستایی را ضروری می سازد. زیرا در مناطق روستایی پس اندازهای خانوارها به شکل زمین، ابزار ساده کشاورزی، صنایع دستی و کالاهای مصرفی، فلزات باارزش و غیره می باشد که توجه به اینها توسعه ملی و ارز آوری را به همراه خواهد داشت. (پسیج، ۱۹۸۳: ۵۰). همچنین بر اساس سرشماری های مرکز آمار ایران در سال ۱۳۹۰ وجود جمعیتی بالغ بر ۲۱۴۴۶۷۸۳ نفری و ۵۷۴۴۶۱۴ خانوار در نواحی روستایی باعث می شود تا توجه به این مناطق بیش از پیش ضروری باشد (مرکز آمار ایران، سالنامه، ۱۳۹۰)؛ زیرا توجه به این مناطق اثرات مثبتی در کل کشور یعنی هم جامعه شهری و هم جامعه روستایی خواهد شد، ولی امروزه به دلیل وجود برخی برنامه ریزیهای نامناسب و عدم توجه به فرهنگ های مختلف بیشتر سرمایه گذاری ها نه تنها موجب رشد و پیشرفت نواحی روستایی نشده بلکه باعث مشکلات فراوانی از جمله از بین رفتن کشاورزی و دامداری روستایی که پایه های مواد غذایی کشور محسوب می شوند شده است، پس باید با توجه به همه عوامل و شاخص ها برنامه ریزی ها به صورت سیستم وار تهیه شده تا هر یک از عوامل و اجزاء به یکدیگر مرتبط باشند تا به این صورت بتوان هم عدالت اجتماعی و هم پیشرفت را در نواحی روستایی بوجود آورد و در کل به یک توسعه پایدار در کشور رسید.

در نهایت با توجه به مطالب گفته شده باید گفت یکی از راهکارهای اساسی برای توسعه پایدار مناطق روستایی علی الخصوص در کشور ما ایجاد تنوع اقتصادی در زمینه های مختلف در روستاها می باشد چرا که در سال های اخیر به دلیل خشکسالی ها پی در پی، کاهش نزولات جوی، تغییر ذوق، سلیق و دیدگاه های روستائیان علی الخصوص جوانان در زمینه تولیدات اقتصادی و زمینه تولید و اشتغال، باعث شده است تا ما در این پژوهش به

دنبال این سوال باشیم که آیا بین دیدگاه‌های شاغلان در صنایع چوب و ساکنان روستایی درباره تاثیر احداث صنایع چوبی بر متنوع سازی اقتصاد روستایی تفاوت معناداری وجود دارد؟

مبانی نظری پژوهش

هدف تحقیق به طور کلی بررسی (تفاوت بین دیدگاه‌های شاغلان و ساکنان روستا درباره تاثیر صنایع چوبی در متنوع سازی اقتصاد روستایی باشد)، که اگر بخواهیم نقش این عامل یا فعالیت را در توسعه روستایی بیابیم، ابتدا باید منظورمان را از این واژه و اصطلاحات مرتبط با آن به درستی مشخص سازیم و سپس برای رسیدن به نتایج قابل قبول به صورت علمی و مستمر تلاش کنیم. چرا که بدون توجه به این اصول، تحقیق مطالب گمراه کننده ای را به همراه خواهد داشت.

اقتصاد روستایی و پایداری آن

اقتصاد روستایی، در کلیت خود، جزیی از اقتصاد ملی به حساب می آید؛ بنابراین هر گونه تغییر در اقتصاد ملی موجب دگرگونی در اقتصاد روستا خواهد شد و برعکس. اقتصاد روستایی باید از اقتصاد کشاورزی متمایز شود، چون اقتصاد روستایی با مسایل فرد فرد روستاییان سروکار دارد (خواه کشاورز یا غیر کشاورز) در حالی که اقتصاد کشاورزی به مشکلات یک کشور یا یک جامعه و حداقل یک واحد کشاورزی به صورت کلی رسیدگی می کند (آسایش، ۱۳۷۴: ۱۳-۱۲).

اقتصاد روستایی؛ شامل همه فعالیت های اقتصاد کشاورزی و غیر کشاورزی در مناطق روستایی است، در شرایط فعلی، کشاورزی مهم ترین فعالیت اقتصادی در اغلب روستاهای ایران بوده و لازم است به عنوان محور برنامه های توسعه قرار گیرد. محوریت کشاورزی و روستا در برنامه های توسعه، بدین معناست که از بخشی نگری محض پرهیز شده و مناطق روستایی به عنوان مکان های تولیدی مورد توجه قرار گرفته و به صورت هماهنگ عمل نمایند. بخش کشاورزی علاوه بر تأمین نیازهای مصرفی جمعیت، ایجاد اشتغال، افزایش درآمد و ... نقش اساسی در اقتصاد خانوارهای روستایی دارد (باسوری، ۱۳۸۶: ۷).

عامل اصلی پایداری اقتصاد روستایی، توانمندی روستاییان و نظام تولید روستایی در برابر قدرت بازار، چالش های حاصل از تغییر و تحولات بازار و مخاطرات محیطی است. تنوع تولید، ثبات قیمت محصولات، رشد مداوم تولید، کنترل و مقاومت در برابر عوامل مخرب طبیعی و آگاهی از چگونگی تولید محصولات لازمی اقتصاد پایدار است (Santos and Barrett, 2010:1794). همچنین تنوع روش های درآمدزایی در تمام سال برای کسانی که به سایر مکانیسم های کاهش خطرات همچون پس انداز و بیمه دسترسی ندارند (Lanjouw and Lanjouw, 2001: 3). قدرت و توانمندی لازم را در اختیار آنها قرار می دهد. دسترسی مداوم به اعتبارات لازم که توسط مردم، دولت و سازمانهای غیر دولتی فراهم میشود، منجر به افزایش بهره وری و استانداردهای زندگی روستاییان در کشورهای در حال توسعه شده است (Osborne, 2006: 542). بیمه محصولات کشاورزی و سایر تولیدات نیز منجر به توزیع درآمد و ثروت در اقتصاد روستا شده است (همان، ۵۴۳). آموزش یکی دیگر از عوامل اصلی پایداری اقتصاد روستا به شمار می رود. آموزش منجر به رشد توانایی

کشاورزان و روستاییان در توسعه ی فعالیت های غیر زراعی شده است. رویکرد سرمایه ی انسانی در بالا بردن بهره وری، منجر به افزایش درک و تفسیر مطلوب کشاورزان از مکانسیم بازار گردیده است (Yang, 2006: 137). با توجه به اهمیت اقتصاد روستایی در ماندگاری جمعیت در روستاها و جلوگیری از مهاجرت آنها باید تلاش شود تا زمینه های مختلف و متعدد در امر اقتصاد روستایی مهیا شود تا از یک طرف هم موجب توسعه روستاها و از طرف دیگر با اثرات مثبت خود در اقتصاد ملی موجب توسعه ملی شود.

متنوع سازی اقتصاد روستایی و ضرورت آن

در سازمان های بین المللی عقیده بر این است که فقر در سطح ملی و بین المللی تنها در صورتی کاهش می یابد که از میزان فقر روستایی کاهش یابد (Research Institute of Agricultural Planning and Economics, 2003: 102). در این میان حوزه های روستایی نقشی اساسی در توسعه ملی دارند، چرا که توسعه پایدار هر سرزمینی در گرو پایداری نظام روستایی آن سرزمین است. اگر وقفه ای در روال پیشرفت و توسعه فضاهای روستایی ایجاد شود، آثار و پیامدهای آن نه تنها حوزه های روستایی بلکه مناطق شهری و در نهایت کل سرزمین را نیز در بر خواهد گرفت (Rezvani, 2003: 3). به همین علت است که اغلب نظریه پردازان توسعه، در چارچوب الگوی توسعه پایدار، رویکرد متنوع سازی را مطرح و پیشنهاد می کنند. بوجود آمدن برخی از بحران های جهانی و طبیعی از قبیل جنگ، خشکسالی، تورم جهانی و همچنین عدم انعطاف اقتصاد برخی از کشورها به علت تکیه بر اقتصاد تک محصولی، موجب شده است که توجه به متنوع سازی اقتصاد و به خصوص اقتصاد روستایی در سالیان اخیر بیشتر گردد. برخورد با آثار خشکسالی در کشورهای جهان معمولاً در حیطه های مختلفی انجام می شود. در اینجا این مبحث در دو حیطه پی گیری و بررسی می شود: ۱) حرکت به سوی متنوع سازی فعالیت های اقتصادی روستائیان (۲) تعدیل آثار سوء بیکاری و مهاجرت و چاره جویی برای مقابله با آن. کارگاه های صنایع چوبی در منطقه مورد مطالعه این دو نقش را توأمان ایفا کرده اند و در اینجا ارتباط متقابل این دو بررسی می گردد.

اگرچه موضوع متنوع سازی فعالیت های اقتصادی در کشورهای در حال توسعه از دیرباز مطرح بوده است (در انتقاد از تئوری های رشد)، اما می توان گفت که در عرصه نظریات توسعه روستایی در دهه های اخیر امری نو شمرده می شود. حوزه دوکاسترو معتقد است که تک کشتی و عدم تعادل تولید منطقه ای باعث قحطی و گرسنگی می شود؛ و خود راه حل آن را در نوع کشت و گوناگونی فعالیت های اقتصادی می داند (Dokastro, 1979: 160) محقق دیگری به نام پل باران، با انتقاد از وضعیت اقتصادی کشورهای تک محصولی، به کشورهای سوسیالیستی توصیه می کند که به دنبال اقتصاد با تنوع فعالیت های اقتصادی بروند تا بتوانند زمینه نجات کشورهای در حال توسعه را نیز فراهم سازند (Baran, 1980: 448). از آنجایی که تنوع در فعالیت های اقتصادی و محصولات کشاورزی مخاطرات را کاهش می دهد، گزینه های بیشتری را پیش رو می نهد و در نهایت برون ده نظام اجتماعی را نیز به شکل عادلانه تری بین اجزای حیاتی آن تقسیم می کند (Mayser, 2003: 20). به عقیده کارشناسان بانک جهانی روابط میان نقاط شهری و روستایی می تواند زمینه را برای ایجاد اشتغال

خارج از بخش کشاورزی افزایش دهد و بستری را برای متنوع سازی فعالیت های روستایی را فراهم سازد (Planning and Research Institute of Agricultural Economic, 2004: 51). مشارکت و فعالیت های مشترک جزو ابزارهای ایجاد تنوع است و باعث ثبات و پایداری جامعه می شود (Olson, Et al, 2008: 35). تنوع اقتصادی در مناطقی که اقتصاد آن متکی بر کشت واحد است، اهمیت بیشتری دارد و توجه به صنایع روستایی و اشتغال به فعالیت های غیرکشاورزی، زمینه ای را برای ایجاد تنوع اقتصاد روستایی فراهم خواهد ساخت (Hakimi, 1994; Papoli Yazdi & Ebrahimi, 2006: 224; 48). ایجاد اشتغال غیرکشاورزی، علاوه بر تقویت پایه های اقتصاد روستایی، مانع از مهاجرت روستاییان خواهد شد (DHV, 1992: 380). فراهم کردن ساختار انجام انواع فعالیت های اقتصادی نه تنها، سبب کاهش مشکلات شهرها خواهد گردید (Motiei, 2009, 152). بلکه کیفیت زندگی روستایی را نیز به کیفیت زندگی شهری نزدیک و هم سان خواهد کرد (DHV, 1996: 1) و در نهایت موجب تسهیل روند توسعه روستایی خواهد شد. جلب مشارکت روستاییان آسیب پذیر، علاوه بر توسعه اقتصادی همراه با عدالت اجتماعی و استفاده از دانش های بومی، اعتماد به نفس را در روستاییان ارتقا خواهد بخشید (Khatoonabadi, 2005: 149). از مهم ترین عواملی که می تواند در ایجاد تنوع درآمدی مناطق روستایی بسیار مؤثر باشد، کارآفرینی روستایی از طریق جذب کسب و کار از دیگر مناطق، به خصوص مناطق شهری به روستاهاست (Yasouri, 2007: 53). در نهایت با توجه به مطالب گفته شده تعاریفی چند در مورد متنوع سازی اقتصاد روستایی در حال حاضر و در کشورهای در حال توسعه آورده می شود:

متنوع سازی اقتصاد روستایی یعنی، افزایش فعالیت های اقتصادی در روستا از طریق معرفی یک صنعت جدید و یا گسترش محصولات یک صنعت موجود، از طریق ایجاد بازارهای جدید، بوسیله نوآوری و سرمایه انسانی و غیره می باشد.

تنوع اقتصادی یا متنوع سازی اقتصاد روستایی، یک فرآیند بلند مدت است که هدف آن ساختن جامعه ای روستایی با پایگاه گسترده اقتصادی و انواع کسب و کار روستایی و شغل می باشد که دارای پایداری طولانی و مقاومت طولانی در برابر تغییر را داشته است. که در این فرآیند بوسیله تجزیه و تحلیل نقاط قوت و مزایای روستا و بودجه ها و سرمایه های مناسب موجب ایجاد آگاهی و تسهیل تصمیمات سرمایه گذاری و توسعه تنوع اقتصادی در روستا می باشد و در نهایت موجب متنوع سازی اقتصاد روستایی برای توسعه و رقابت آن در منطقه و جهان می شود (Community futures peace country, 2014).

توسعه اقتصادی و صنایع چوبی

مفهوم توسعه اقتصادی هم تولید بیشتر را در بر می گیرد و هم بر مفهوم به وجود آمدن تحول در چگونگی تولید محصول و همچنین در مفهوم عام تر از حد تولید بیشتر فراتر رفته و دلالت بر تحول در چگونگی تولید و همچنین تجدید نظر در تخصیص منابع و نیروی کار در رشته های مختلف تولید می کند (صدر الاشرافی، ۱۳۶۷: ۳۳۳). در نهایت می شود گفت که توسعه اقتصادی اهدافی را برای تأمین رفاه و آسایش همگانی در نظر دارد

(پاپلی، ۱۳۸۷: ۴۴-۴۵). در این پژوهش توجه اساسی ما به صنایع چوبی می باشد صنایعی که بر اصول مربوط به تهیه و نگهداری ماده اولیه چوبی استوار است و صنایع بهره برداری از جنگل، چوب بری، خشک کردن چوب و نگهداری و حفاظت چوب از مهمترین بخش های آن است. در کل صنایع چوبی صنایعی هستند که تمام یا بخشی از آن بوسیله چوب یا مواد تولید شده از چوب ساخته شده باشند (<http://www.aqr-wood.com>). این صنایع به دلیل اینکه نیاز به سرمایه اندک، نیروی انسانی کم، و تکنولوژی ساده می تواند به ذوق و سلیقه و نیازها و منابع طبیعی روستاها نزدیکی فراوانی داشته باشد و موجب اشتغال و تولید؛ مخصوص برای جوانان روستایی شود.

توسعه پایدار و توسعه پایدار روستایی

توسعه پایدار را می توان یک فرایند دانست (Baker et al, 1999: 5) و یا از آن می توان به عنوان مشروعیت جدید نظریه پایدار و پارادایم پایداری یاد کرد (Bridger & Iloff, 1999: 37). بنابراین نظریه ارائه شده توسط برنامه محیطی سازمان ملل متحد UNEP مفهوم پایدار در برگیرنده جنبه های زیر است:

- کمک به تهیدستان، زیرا برای آنها چیزی جز تخریب محیط زیست باقی نمی ماند؛
  - توجه به تفکر توسعه خودی در چارچوب محدودیتهای منابع طبیعی؛
  - موثر بودن توسعه با بکارگیری ویژگیهای اقتصادی و غیر سنتی؛
  - در نظر گرفتن موضوعات مهم تکنولوژی مناسب، بهداشت و مسکن برای همه؛
  - مردم محوری و درک این واقعیت که انگیزه مردم محوری مورد نیاز می باشد (رحمانی، ۱۳۷۴: ۵۴). توسعه پایدار به معنای مدیریت و حفاظت منابع طبیعی پایه و جهت دادن به تحولات تکنولوژی و نهادی است، به ترتیبی که نیازهای انسان و نسل های کنونی و آینده بشریت به صورت مستمر و پایدار تامین شود (آسایش، ۱۳۸۸: ۱۹).
- بنابراین با توجه به اهمیت رهیافت توسعه پایدار روستایی، تاکنون تعاریف و برداشت هایی مختلف از آن ارائه شده است، که از جمله آن: ((توسعه پایدار روستایی رهیافتی برای توسعه است که در آن، کارآیی، عدالت و پایداری با هم تلفیق شده اند، بهگونهای که کارآیی متضمن استفاده بهینه از منابع، عدالت متضمن فقرزدایی و کاهش شکاف بین فقرا و ثروتمندان، و هدف از پایداری نیز پایداری معیشت با حفظ امرار معاش آینده از طریق حفظ منابع طبیعی باشد (Brouwer, 2004: 47). توسعه روستایی پایدار، فرایند تغییرات اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و محیطی است که برای افزایش رفاه طولانی مدت در جوامع روستایی طراحی می شود (پاداریامچی، ۱۳۸۴: ۷۹). در کل توسعه ای که در مناطق روستایی به دنبال آن هستیم باید دارای خصوصیات زیر باشد:

۱. توسعه باید تغییری در جهت بهبود شرایط برای اکثریت مردم باشد؛
۲. مردمی که از توسعه سود می برند باید بیش از مردمی باشند که از آن متضرر می شوند؛
۳. توسعه باید دست کم مردم را نسبت به تامین حداقل نیازهای زندگیشان یا نیازهای ضروری زندگیشان مطمئن سازد؛
۴. توسعه باید با نیازهای مردم هماهنگی و مطابقت داشته باشد؛

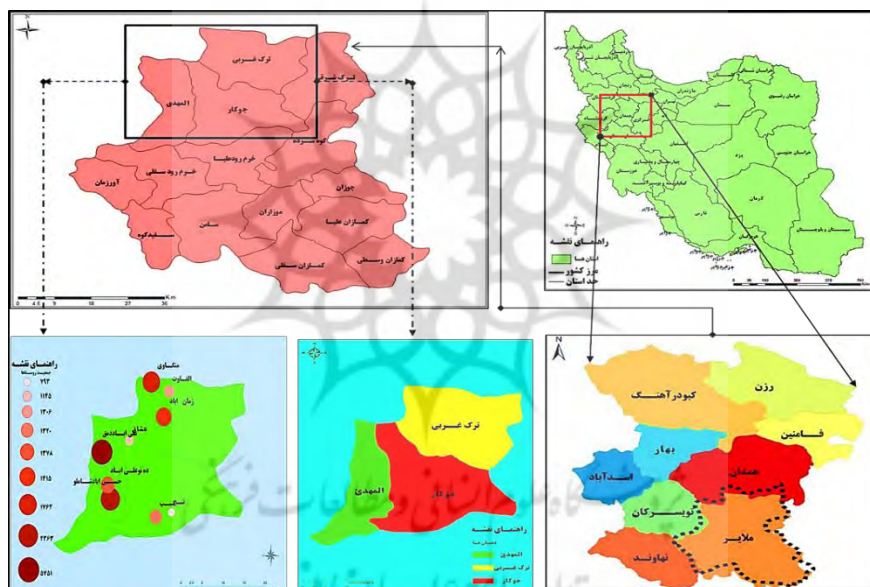
۵. توسعه باید باعث تشویق خود اتکایی گردد؛
۶. توسعه نباید باعث تخریب محیط زیست طبیعی گردد (مطیعی لنگرودی؛ ۱۳۸۲: ۷۶).
- در نهایت با بررسی تعریف‌های توسعه روستایی از دیدگاه‌های مختلف می‌توان به نکات کلیدی زیر (ویژگی‌های توسعه روستایی) اشاره کرد:
- * جامعیت فزاینده توسعه روستایی (اقتصادی، اجتماعی، بوم شناختی)؛ (Atte field & Barry, 1992: 94).
- * مردم گرایی، مشارکتی بودن و درون زایی آن؛ (صرافی، ۱۳۷۹: ۱۲) و (Abrahamson, 1997: 31) و (Umana, 2002).
- * آزادی انتخاب و برابری در دسترسی به فرصت‌ها؛ (Axinn, 1997: 31).
- * هدف نهایی آن رساندن به مرحله رضایت از زندگی خویش است؛ (Escap, 1996: 2).
- * توانمند سازی مردم، ایجاد ظرفیت‌های جدید، احترام به اطلاعات و دانش بومی، افزایش آگاهی‌ها؛ (Dobe, 2004).
- * ایجاد تغییرات آرام در دیدگاه‌ها، ارزش‌ها، شیوه مصرف و ...، در یک شیوه مدیریت شده و دیوانسالار؛ (Bolazsand podman iczky, 2001).
- * عدم به مخاطره انداختن محیط زیست (صرافی، ۱۳۷۹: ۱۲) و (Overton, 1999: 37).
- همچنین بیانیه هزاره سازمان ملل، سیاست‌های عمومی توسعه روستایی برای نیل به اهدافی مانند کاهش فقر، ارتقای عظمت انسانی، برابری و عدالت، توانمند سازی، پایداری محیطی و ... به منظور رهایی فقرا از بند محرومیت را به شرح زیر بیان می‌کند:
- ۱- افزایش سطح کارایی و برابری با سرمایه گذاری در بهداشت، آموزش؛
  - ۲- تسهیل دسترسی فقرا به زمین، اعتبار مهارت‌ها؛
  - ۳- افزایش مشارکت روستاییان و گروه‌های اجتماعی موجود در مناطق روستایی و مدیریت محلی و ...
- بدین ترتیب ملاحظه می‌شود که در توسعه روستایی حرکت از مداخله مستقیم به غیر مستقیم دولت به منزله سیاست در همه امور از جمله مدیریت پذیرفته شده است (افتخاری و همکاران، ۱۳۸۶: ۵).

روش پژوهش

روش تحقیق، کاربردی و توصیفی - تحلیلی می‌باشد، در این تحقیق با بیان اجزاء و اهمیت توسعه روستایی و متنوع سازی اقتصاد روستایی با تاکید بر صنایع چوبی در بخش جوکار، شهرستان ملایر، تلاش شده است تا به روش کتابخانه‌ای و میدانی، ۹ روستا از ۴۲ روستای بخش را به طور خاص بررسی کرده تا به نقش و تأثیر صنایع چوبی از دیدگاه شاغلین صنایع چوبی و ساکنان روستا در توسعه پایدار منطقه دست پیدا کنیم. به همین دلیل کل کارگاه‌های موجود در این ۹ روستا که بالغ بر ۱۵۰ کارگاه بود را مورد پژوهش قرار دادیم. حجم بر اساس فرمول کوکران با خطای ۵ درصد از ۱۷۲۳۵ نفر (فرد)، ۳۸۰ نفر (فرد) انتخاب گردید. ابزار پژوهش پرسشنامه است که پایایی آنها بوسیله با روش آلفای کرونباخ به میزان ۰/۸۹۰ شاغلان و ۰/۹۳۵ ساکنان تایید شد. شاخص‌های تحقیق شامل ۵

شاخص اصلی اشتغال، درآمد، کاهش فقر، رکود فعالیت های کشاورزی و تنوع فعالیت ها (متنوع سازی) است. داده های جمع آوری شده بوسیله نرم افزارهای Excel، spss و آزمون T تک نمونه ای مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است.

بخش جوکار یکی از چهار بخش شهرستان ملایر می باشد که در ۴۱ درجه و ۴۸ دقیقه طول جغرافیایی و در ۲۶ درجه و ۳۴ دقیقه عرض جغرافیایی در ارتفاع ۱۷۰۵ متری از سطح دریا قرار دارد. این بخش در مسیر آسفالتنه درجه یک، همدان - ملایر و در ۲۳ کیلومتری شمال غربی شهرستان ملایر قرار دارد. این بخش که از شمال به شهرستان همدان، از شرق به بخش خنداب (شهرستان اراک)، از جنوب به حومه ملایر و از غرب به شهرستان تویسرکان محدود می باشد. بخش جوکار در سال ۱۳۸۵ از چهار دهستان بنام های، ترک شرقی، ترک غربی، جوکار و المهدی تشکیل شده بود اما در آخرین سرشماری نفوس و مسکن و تقسیمات کشوری در سال ۱۳۹۰ این بخش از سه دهستان به نام های المهدی، ترک غربی، جوکار تشکیل شده است. (مرکز آمار ایران، ۱۳۹۳)، در نقشه (۱) موقعیت منطقه مورد مطالعه (بخش جوکار) را مشاهده می کنید:

شکل (۱): موقعیت منطقه مورد مطالعه (بخش جوکار)

یافته های پژوهش

در منطقه مورد پژوهش ۴۲ روستا وجود داشت که در این منطقه با بررسی های میدانی و مشاهده مستقیم و مصاحبه با مسئولان بخش جوکار و روستاهای آن مانند بخش داری، شهرداری، و دهیاری های روستاهای بخش نشان می دهد که در ۹ روستا از ۴۲ روستای موجود در بخش جوکار دارای صنایع چوبی و یا به طور کلی دارای صنایع چوبی در حد انتظار و رسیدن به نتایج علمی و قابل قبول وجود دارد که این روستاهای شامل سه روستای موجود در دهستان المهدی به نام های (علی آباد دمق، دهنو، حسین آباد شاملو) و سه روستا در دهستان جوکار شامل (عشاق، کسب، ننج) و سه روستا در دهستان ترک غربی به نام های (زمان آباد، الفاوت، منگاو) بوده است.

در نتیجه این ۹ روستا برای پژوهش مورد نظر انتخاب شد که در این ۹ روستا ۷ روستا در موقعیت استقرار یا طبیعی پایکوهی با ۷۷/۸ درصد بوده اند و ۲ روستا به نام های منگاو، و علی آباد در موقعیت کوهستانی هستند که در جدول (۱) تعداد، درصد و جمع روستاهای مورد نظر و موقعیت طبیعی آنها مشخص گردیده که نشان می دهد بیشتر روستاهای ما در موقعیت پایکوهی قرار دارند.

جدول (۱): موقعیت طبیعی یا استقرار روستاها

موقعیت طبیعی روستا	فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد تجمعی
پایکوهی	۷	۷۷/۸	۷۷/۸	۷۷/۸
کوهستانی	۲	۲۲/۲	۲۲/۲	۱۰۰
جمع	۹	۱۰۰	۱۰۰	-

منبع: یافته های تحقیق، ۱۴۰۰

انواع تولیدات و سابقه گسترش صنایع چوبی در روستاها

برای بررسی و رسیدن به نتایج قابل قبول کل ۱۵۰ کارگاه های چوبی که در این ۹ روستا وجود دارد را مورد پژوهش قرار گرفت. نتایج طبق جدول (۲) نشان می دهد که از کل ۱۵۰ کارگاه چوبی موجود در ۹ روستای مورد مطالعه؛ دارای فعالیت مثبت کاری با چوب هستند. یعنی اگر در کارگاهی هم قسمتی از یک میل مانند پایه های آن یا تاج آن ساخته می شد، همان کار مثبت کاری و طراحی کردن چوب را انجام می دادند و به صورت کلی در تولید میل و یا وسایل دیگر مشغول نبودند. در نتیجه داده های جدول (۲) نشان می دهد که همه کارگاه ها به نحوی جزء گروه مثبت کاری می باشد. در روستاهای علی آباد ۲۱، دهنو ۱۵، حسین آباد ۲۰، زمان آباد ۱۸، الفاوت ۱۸، منگاو ۲۰، عشاق ۱۰، کسب ۱۸، و ننج ۷ کارگاه وجود دارند که همگی از لحاظ تعداد و درصد جزء کارگاه های مثبت کاری می باشند جدول (۲).

جدول (۲): انواع تولیدات کارگاه های چوبی مثبت کاری

ردیف	روستا	تعداد	درصد
۱	علی آباد دمنق	۲۱	۱۴
۲	دهنو	۱۸	۱۲
۳	حسین آباد شاملو	۲۰	۱۳/۳۳
۴	زمان آباد	۱۸	۱۲
۵	الفاوت	۱۸	۱۲
۶	منگاو	۲۰	۱۳/۳۳
۷	عشاق	۱۰	۶/۶۶
۸	کسب	۱۸	۱۲
۹	ننج	۷	۴/۶۶
	جمع	۱۵۰	۱۰۰

منبع: یافته های تحقیق، ۱۴۰۰

وضعیت شاغلان کارگاه‌ها در روستاها به لحاظ جنس و سن

یافته‌های نشان می‌دهد که همه شاغلان در این کارگاه‌ها مرد بوده‌اند. بررسی گروه‌های سنی نیز نشان می‌دهد که از کل افراد شاغل در صنایع چوبی ۶۶ نفر یعنی معادل ۳۴/۷ درصد در طبقه سنی ۲۰-۲۵ سال، ۷۶ نفر برابر ۴۰ درصد در طبقه سنی ۲۵-۴۵ سال، ۴۱ نفر برابر ۲۱/۶ درصد در طبقه سنی ۴۵-۶۵ سال و ۷ نفر برابر ۳/۷ درصد در طبقه سنی ۶۵ سال و بیشتر قرار دارند که طبق این نتایج بیشتر شاغلان این کارگاه‌ها را افراد جوان تشکیل می‌دهد. همچنین از کل افراد ساکن در روستا ۴۶ نفر یعنی معادل ۲۴/۲ درصد در طبقه سنی ۲۰-۲۵ سال، ۴۸ نفر برابر ۲۵/۳ درصد در طبقه سنی ۲۵-۴۵ سال، ۶۸ نفر برابر ۳۵/۸ درصد در طبقه سنی ۴۵-۶۵ سال و ۲۸ نفر برابر ۱۴/۷ درصد در طبقه سنی ۶۵ سال و بیشتر قرار دارند که طبق این نتایج بیشتر ساکنان این روستاها را جوانان تشکیل می‌دهند (جدول ۳).

جدول (۳): توزیع افراد نمونه بر اساس وضعیت سن (شاغلان)

شاغلین صنایع چوبی				
مولفه‌ها	فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد تجمعی
طبقات سنی				
۲۰-۲۵	۶۶	۳۴/۷	۳۴/۷	۳۴/۷
۲۵-۴۵	۷۶	۴۰	۴۰	۷۴/۷
۴۵-۶۵	۴۱	۲۱/۶	۲۱/۶	۹۶/۳
۶۵ و بیشتر	۷	۳/۷	۳/۷	۱۰۰
مجموع	۱۹۰	۱۰۰	۱۰۰	-
ساکنان روستا				
۲۰-۲۵	۴۶	۲۴/۲	۲۴/۲	۲۴/۲
۲۵-۴۵	۴۸	۲۵/۳	۲۵/۳	۴۹/۵
۴۵-۶۵	۶۸	۳۵/۸	۳۵/۸	۸۵/۳
۶۵ و بیشتر	۲۸	۱۴/۷	۱۴/۷	۱۰۰
مجموع	۱۹۰	۱۰۰	۱۰۰	-

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۰

* توزیع افراد نمونه بر اساس وضعیت تحصیلی (شاغلان) و (ساکنان)

بررسی وضعیت تحصیلی شاغلین در صنایع چوبی روستاها نشان می‌دهد ۷۴ نفر برابر با ۳۸/۹ درصد دارای مدرک دیپلم، ۳۸ نفر فوق دیپلم و ۵ نفر لیسانس هستند که طبق این نتایج غالب افراد شاغل در این کارگاه‌ها افراد دارای تحصیلات پایین می‌باشند. مطالعات وضعیت تحصیلی ساکنین روستاها هم بیانگر پایین بودن میزان تحصیلات در بین آنها می‌باشد به گونه‌ای که ۴۸/۴ درصد آنها دارای مدرک دیپلم می‌باشند (جدول ۴).

جدول (۴): توزیع افراد نمونه بر اساس وضعیت تحصیلی (شاغلان و ساکنین)

شاغلین صنایع چوبی				
تحصیلات	فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد تجمعی
زیر دیپلم	۷۴	۳۸/۹	۳۸/۹	۳۸/۹۹
دیپلم	۷۳	۳۸/۴	۳۸/۴	۷۷/۴
فوق دیپلم	۳۸	۲۰	۲۰	۹۷/۴
لیسانس	۵	۲/۶	۲/۶	۱۰۰
فوق لیسانس و بالاتر	۰	۰	۰	۰
مجموع	۱۹۰	۱۰۰	۱۰۰	-
ساکنان روستا				
زیر دیپلم	۹۲	۴۸/۴	۴۸/۴	۴۸/۴
دیپلم	۴۸	۲۵/۳	۲۵/۳	۷۳/۷
فوق دیپلم	۲۵	۱۳/۲	۱۳/۲	۸۶/۸
لیسانس	۲۴	۱۲/۶	۱۲/۶	۹۹/۵
فوق لیسانس و بالاتر	۱	۰/۵	۰/۵	۱۰۰
مجموع	۱۹۰	۱۰۰	۱۰۰	-

منبع: یافته های تحقیق، ۱۴۰۰

نقش صنایع چوبی در متنوع سازی اقتصاد روستایی

بررسی شاخص اشتغال، درآمد، کاهش فقر، رکود فعالیت های کشاورزی، و تنوع (متنوع سازی فعالیت ها) از دیدگاه شاغلان صنایع چوبی و همچنین ساکنان نشان می دهد توسعه صنایع چوبی در روستاها تاثیری در کاهش فعالیت های کشاورزی و دامپروری نداشته و منجر به تنوع در اقتصاد روستاها شده است (جدول ۵ و ۶).

جدول (۵): نقش صنایع چوبی در متنوع سازی اقتصاد روستایی از دیدگاه شاغلان صنایع چوبی

ردیف	شاخص ها	گویه	بسیار کم		کم		متوسط		زیاد		خیلی زیاد		Total (جمع)	میانگین	انحراف معیار
			تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد			
۱	اشتغال	میزان رضایت از شغل اصلی (فعلی)	۰	۰	۲۲	۱۶.۸	۱۳۳	۷۰.۰	۲۵	۱۳.۲	۰	۰	۱۹۰	۲.۹۶۲۲	۰.۵۴۷۲۳
۲	اشتغال	اطمینان به تداوم و استمرار شغل خود	۰	۰	۱۴	۷.۴	۱۶۵	۸۶.۸	۱۱	۵.۸	۰	۰	۱۹۰	۲.۹۸۸۲	۰.۳۳۳۲۵
۳	اشتغال	کارگاههای چوبی و تاثیر آن در کاهش بیکاری فصلی	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱۲۰	۶۸.۴	۶۰	۳۱.۶	۱۹۰	۴.۳۱۵۸	۰.۴۶۶۶۶
۴	اشتغال	تاثیر ایجاد کارگاههای چوبی بر اشتغال زنان روستایی	۱۵۷	۸۲.۶	۲۵	۱۳.۲	۸	۴.۲	۰	۰	۰	۰	۱۹۰	۱.۲۱۵۸	۰.۵۰۴۷۵
۵	اشتغال	تاثیر ایجاد کارگاههای چوبی در متنوع سازی اشتغال روستایی	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱۲۱	۶۳.۷	۶۹	۳۶.۳	۱۹۰	۴.۴۶۲۲	۰.۴۸۲۱۸
۶	اشتغال	نظر شما در مورد تنوع اقتصادی، و تاثیر آن در درآمد، اشتغال و بهره وری	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱۱۵	۶۰.۵	۷۵	۳۹.۵	۱۹۰	۴.۳۹۶۷	۰.۴۹۰۰۹
۷	درآمد	میزان رضایت از درآمد	۰	۰	۶۹	۳۶.۳	۱۲۱	۶۳.۷	۰	۰	۰	۰	۱۹۰	۲.۶۶۲۳	۰.۴۸۵۰۶
۸	درآمد	تاثیر ایجاد کارگاههای چوبی در افزایش درآمد روستائیان	۰	۰	۰	۰	۱۰	۵.۳	۱۲۵	۶۵.۸	۵۵	۲۸.۹	۱۹۰	۴.۳۵۲۶	۰.۵۴۳۷۲
۹	درآمد	تاثیر ایجاد کارگاههای چوبی در متنوع سازی منابع درآمدی روستایی و روستائیان	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱۱۸	۶۲.۱	۷۲	۳۷.۹	۱۹۰	۴.۳۵۲۶	۰.۴۷۹۰۵
۱۰	کاهش فقر	تاثیر ایجاد کارگاههای چوبی در رونق ساخت و ساز در روستا	۰	۰	۲	۱.۶	۱۲۶	۶۶.۳	۵۶	۲۹.۵	۵	۲.۶	۱۹۰	۲.۳۳۱۶	۰.۵۵۴۶۹
۱۱	کاهش فقر	تاثیر ایجاد کارگاههای چوبی در توسعه خدمات زیر بنایی و رفاهی روستائیان	۰	۰	۶	۳.۲	۱۲۶	۶۶.۳	۴۶	۲۴.۲	۲	۱.۱	۱۹۰	۲.۳۳۱۶	۰.۵۱۳۲۷
۱۲	کاهش فقر	تاثیر ایجاد کارگاههای چوبی در کاهش فقر روستایی	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱۳۲	۶۹.۵	۵۸	۳۰.۵	۱۹۰	۴.۳۰۵۳	۰.۴۶۱۷۴
۱۳	کاهش فقر	تاثیر ایجاد کارگاههای چوبی در کاهش فاصله طبقاتی در روستا (بین افراد کم درآمد و پر درآمد)	۰	۰	۱	۰.۵	۴۴	۲۳.۲	۱۰۳	۵۴.۲	۴۲	۲۲.۱	۱۹۰	۲.۹۷۸۹	۰.۶۸۹۷۴
۱۴	تغییرات کشاورزی	تاثیر ایجاد کارگاههای چوبی در کاهش فعالیت های کشاورزی	۹	۴.۷	۳۴	۱۷.۹	۳۳	۱۷.۴	۸۶	۴۵.۳	۲۸	۱۴.۷	۱۹۰	۳.۴۷۲۷	۱.۰۹۱۹۸
۱۵	تغییرات کشاورزی	تاثیر ایجاد کارگاههای چوبی در کاهش فعالیت های دامداری	۱۷	۸.۹	۲۷	۱۴.۲	۲۵	۱۳.۲	۸۹	۴۶.۸	۲۲	۱۱.۶	۱۹۰	۳.۴۸۴۲	۱.۱۸۹۵۸
۱۶	تغییرات کشاورزی	تعامل شما نسبت به تنوع اقتصادی و اشتغال در فعالیتهای غیر کشاورزی	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱۰۸	۵۶.۸	۸۲	۴۳.۲	۱۹۰	۴.۴۲۱۶	۰.۴۹۶۶۱
۱۷	متنوع سازی	تاثیر ایجاد کارگاههای چوبی در افزایش پیوند بین بخش های اقتصادی	۰	۰	۰	۰	۲	۱.۱	۱۲۸	۶۷.۴	۶۰	۳۱.۶	۱۹۰	۴.۳۰۵۳	۰.۴۸۴۱۱
۱۸	متنوع سازی	نظر شما در مورد تاثیر پیوندهای روستایی- شهری در متنوع سازی اقتصاد روستایی	۰	۰	۰	۰	۱۶	۸.۴	۱۰۸	۵۶.۸	۶۶	۳۴.۷	۱۹۰	۴.۴۶۲۲	۰.۶۰۳۳۳
۱۹	متنوع سازی	نظر شما در مورد سرمایه گذاری در کارگاههای چوبی و تاثیر آن در تنوع اقتصادی و پیوند روستایی-شهری	۰	۰	۰	۰	۸	۴.۲	۱۲۶	۶۶.۳	۵۶	۲۹.۵	۱۹۰	۴.۲۵۲۶	۰.۵۲۳۸۹

منبع: یافته های تحقیق، ۱۴۰۰

جدول (۶): نقش صنایع چوبی در متنوع سازی اقتصاد روستایی از دیدگاه ساکنان روستا

ردیف	شاخص ها	گونه	سایر کم		کم	متوسط		زیاد	خیلی زیاد		Total جمع	تاریخ	انحراف معیار
			تعداد	درصد		تعداد	درصد		تعداد	درصد			
۱	اشتغال	میزان رضایت از شغل اصلی (فعلی)	۲	۱.۱	۳۲	۱۶.۸	۵۵	۲۸.۹	۰	۱۹۰	۲.۱۰۰	۰.۷۰۱۸۵	
۲	اشتغال	اطمینان به تداوم و استمرار شغل خود	۰	۰.۰	۱۳	۶.۸	۱۸	۹.۵	۰	۱۹۰	۳.۰۶۴۳	۰.۴۰۴۱۳	
۳	اشتغال	کارگاههای چوبی و تأثیر آن در کاهش بیکاری فصلی	-	۰.۰	۰	۰.۰	۰	۰.۰	۷۱	۳۷.۴	۴.۳۷۳۷	۰.۴۸۵۰۶	
۴	اشتغال	تأثیر ایجاد کارگاههای چوبی بر اشتغال زنان روستایی	۱۸۹	۹۹.۵	۱	۰.۵	۰	۰.۰	۰	۰.۰	۱.۰۰۵۳	۰.۰۷۳۵۵	
۵	اشتغال	تأثیر ایجاد کارگاههای چوبی در متنوع سازی اشتغال روستایی	۰	۰.۰	۴	۲.۱	۱۹	۱۰.۰	۶۷	۳۵.۳	۴.۳۳۱۶	۰.۵۱۴۹۱	
۶	اشتغال	نظر شما در مورد تنوع اقتصادی و تأثیر آن در درآمد اشتغال و بهره وری	-	۰.۰	۶	۳.۲	۱۰.۱	۵.۳	۸۳	۴۳.۷	۴.۴۰۵۳	۰.۵۵۲۹۸	
۷	درآمد	میزان رضایت از درآمد	۱۵	۷.۹	۱۰۸	۵۶.۸	۶۷	۳۵.۳	۰	۰.۰	۲.۷۲۲۷	۰.۵۹۸۸۰	
۸	درآمد	تأثیر ایجاد کارگاههای چوبی در افزایش درآمد روستائیان	۰	۰.۰	۰	۰.۰	۹	۴.۷	۵۷	۲۹.۰	۴.۳۵۲۶	۰.۵۳۳۹۰	
۹	درآمد	تأثیر ایجاد کارگاههای چوبی در متنوع سازی منابع درآمدی روستائیان	-	۰.۰	۶	۳.۲	۱۳	۶.۶	۷۲	۳۷.۹	۴.۳۴۴۴	۰.۵۳۹۸۱	
۱۰	کاهش فقر	تأثیر ایجاد کارگاههای چوبی در رونق ساخت و ساز در روستا	-	۰.۰	۲	۱.۱	۱۶	۸.۴	۲۱	۱۱.۰	۳.۲۸۲۲	۰.۵۱۷۶۷	
۱۱	کاهش فقر	تأثیر ایجاد کارگاههای چوبی در توسعه خدمات زیر بنایی و رفاهی روستائیان	۰	۰.۰	۷	۳.۷	۱۳.۵	۷.۱	۴	۲.۱	۳.۲۲۱۶	۰.۵۲۳۵۸	
۱۲	کاهش فقر	تأثیر ایجاد کارگاههای چوبی در کاهش فقر روستایی	۰	۰.۰	۰	۰.۰	۰	۰.۰	۶۷	۳۵.۳	۴.۳۵۲۶	۰.۴۷۹۰۵	
۱۳	کاهش فقر	تأثیر ایجاد کارگاههای چوبی در کاهش فاصله طبقاتی در روستا (این افراد کم درآمد و پر درآمد)	۰	۰.۰	۲۰	۱۰.۵	۵۷	۲۹.۰	۷۹	۴۱.۶	۳.۶۶۸۴	۰.۸۹۱۲۰	
۱۴	تغییرات کشاورزی	تأثیر ایجاد کارگاههای چوبی در کاهش فعالیت های کشاورزی	۸	۴.۲	۴۷	۲۴.۷	۲۸	۱۴.۷	۶۶	۳۴.۷	۳.۴۴۴۴	۱.۱۸۷۳۸	
۱۵	تغییرات کشاورزی	تأثیر ایجاد کارگاههای چوبی در کاهش فعالیت های دامداری	۱۵	۷.۹	۲۸	۱۴.۷	۳۳	۱۷.۱	۸۴	۴۴.۲	۳.۵۵۲۹	۱.۲۰۱۵۵	
۱۶	تغییرات کشاورزی	تعامل شما نسبت به تنوع اقتصادی و اشتغال در فعالیتهای غیر کشاورزی	۰	۰.۰	۰	۰.۰	۱	۰.۵	۱۱۱	۵۸.۴	۴.۴۰۵۳	۰.۵۰۲۸۷	
۱۷	متنوع سازی	تأثیر ایجاد کارگاههای چوبی در افزایش پیوند بین بخش های اقتصادی	-	۰.۰	۰	۰.۰	۱۳	۶.۸	۱۰۸	۵۶.۸	۴.۲۹۴۷	۰.۵۸۸۶۷	
۱۸	متنوع سازی	نظر شما در مورد تأثیر پیوندهای روستایی-شهری در متنوع سازی اقتصاد روستایی	۰	۰.۰	۰	۰.۰	۱۶	۸.۴	۱۰۲	۵۳.۷	۴.۲۹۴۷	۰.۶۱۵۰۴	
۱۹	متنوع سازی	نظر شما در مورد سرمایه گذاری در کارگاههای چوبی و تأثیر آن در تنوع اقتصادی و پیوند روستایی-شهری	۰	۰.۰	۰	۰.۰	۱۰	۵.۳	۱۳۸	۷۱.۴	۴.۳۲۱۱	۰.۵۲۸۱۳	

منبع: یافته های تحقیق، ۱۴۰۰

یافته های تحلیلی

برای رسیدن به نتیجه سوال پژوهش از دو روش استفاده شد:

۱- آزمون T برای مقایسه میانگین دو نمونه مستقل (Independent-Samples T-Test): این آزمون زمانی به کار می رود که هدف مقایسه کردن دو T آزمون نمونه آماری باشد که از یکدیگر مستقل هستند، منظور از استقلال دو نمونه آن است که هیچ عضو مشترکی نداشته باشند، برای مثال نمونه مردها و نمونه زنها دو نمونه مستقل از یکدیگر هستند یا نمونه افراد متأهل و مجرد دو نمونه مستقل از یکدیگر هستند چون هیچ فردی نمی تواند هم عضو جامعه افراد متأهل باشد و هم عضو جامعه افراد مجرد باشد.

۲- آزمون T برای دو نمونه جفت شده (Paired-Sample T Test): هرگاه قصد مقایسه میانگین های یک نمونه را در دو وضعیت متفاوت با یکدیگر داریم از این ابزار استفاده می نمائیم. تفاوت این روش با روش میانگین های دو نمونه مستقل در آن است که این دو نمونه دارای عناصر یکسان هستند و تنها در شرایط متفاوتی اطلاعات از عناصر جمع آوری شده است، در حقیقت اگر میانگین این دو نمونه با یکدیگر متفاوت باشد نشان دهنده مؤثر بودن تغییر شرایط و در غیر این صورت نشان دهنده بی اثر بودن تغییر شرایط در دو نمونه است.

در این پژوهش از روش دوم برای گرفتن T زوجی استفاده شد. در این روش ملاک قضاوت $H_0: \mu_1 = \mu_2$ در مقابل $H_1: \mu_1 \neq \mu_2$ است. که U_1 شاغلان و U_2 ساکنان می باشد و سطح معناداری $\alpha = 0.05$ در نظر گرفته شده است. در نتیجه برای بررسی رابطه (همبستگی) دو متغیر یا دو گروه می توان فرضیه های آماری را به صورت زیر تعریف کرد:

همبستگی معنی داری بین دو متغیر وجود ندارد $H_0: U = 0$

همبستگی معنی داری بین دو متغیر وجود دارد $H_1: U \neq 0$

و برای تجزیه و تحلیل سطح معناداری sig از فرضیه های زیر استفاده می شود:

تفاوت معنی داری بین دو متغیر وجود ندارد $H_0: U = 0$

تفاوت معنی داری بین دو متغیر وجود دارد $H_1: U \neq 0$

شاخص اشتغال (شاغلان کارگاه ها) و (ساکنان روستاها) T زوجی، دو نمونه ای

بررسی ها نشان می دهد با توجه به مقدار سطح معنی داری طبق جدول (۸)، فرض H_0 رد می شود. در نتیجه بین دو گروه شاغلان و ساکنان همبستگی معنی داری وجود دارد. نتایج آزمون T زوجی نیز نشان می دهد سطح معناداری برای آزمون مقایسه در دو گروه برابر $0/911$ و بزرگتر از $0/05$ بوده که این امر بیانگر رد فرضیه H_0 است. اضافه بر این حد بالا مثبت و حد پایین منفی بوده که این موضوع نشان می دهد تفاوت میانگین دو گروه برابر صفر است. پس سوال ما مبنی بر اینکه ((آیا بین دیدگاههای شاغلان در صنایع چوب و ساکنان روستایی درباره تاثیر احداث صنایع چوبی بر متنوع سازی اقتصاد روستایی تفاوت معناداری وجود دارد؟)) رد می شود و می توان گفت که تفاوت معناداری بین دو گروه در مورد شاخص اشتغال وجود ندارد. یعنی هر دو گروه تأثیر صنایع چوبی بر متنوع سازی اقتصاد روستایی تأیید می کنند.

جدول (۷): نتایج آزمون T زوجی شاخص اشتغال (شاغلان) و (ساکنان)

میانگین	فراوانی	انحراف معیار	انحراف معیار میانگین
۲۰/۲۳۱۶	۱۹۰	۱/۲۳۴۰۲	۰/۰۸۹۵۳
۲۰/۲۴۲۱	۱۹۰	۱/۲۹۰۷۱	۰/۰۹۳۶۴

منبع: یافته های تحقیق، ۱۴۰۰

جدول (۸): نتایج آزمون T زوجی شاخص اشتغال (شاغلان) و (ساکنان)

شاخص اشتغال (شاغلان در کارگاه) & شاخص اشتغال (ساکنان در روستا)	فراوانی	همبستگی	سطح معناداری
	۱۹۰	۰/۴۷۰	۰/۰۰۰

منبع: یافته های تحقیق، ۱۴۰۰

جدول (۹): نتایج آزمون T زوجی شاخص اشتغال (شاغلان) و (ساکنان)

سطح معناداری	درجه آزادی	آماره T	تفاوت های زوجی				شاخص اشتغال (شاغلان در کارگاه) - شاخص اشتغال (ساکنان در روستا)
			میانگین	انحراف معیار	فاصله اطمینان ۰.۹۵		
					حد پایین	حد بالا	
۰/۹۱۱	۱۸۹	-۰/۱۱۲	۰/۱۷۵۶۸	-۰/۱۹۶۷۳	۰/۰۹۴۴۰	۱/۳۰۱۱۶	-۰/۰۱۰۵۳

منبع: یافته های تحقیق، ۱۴۰۰

شاخص درآمد (شاغلان کارگاه ها) و (ساکنان روستاها) T زوجی، دو نمونه ای

بررسی ها در مورد شاخص درآمد بین گروه (شاغلان) و گروه (ساکنان) نشان می دهد با توجه به سطح معناداری $\text{Sig} = 0/000$ طبق جدول (۱۱)، فرض H_0 رد می شود. در نتیجه بین دو گروه شاغلان و ساکنان همبستگی معنی داری وجود دارد. نتایج آزمون T زوجی در دو گروه نشان می دهد با توجه به سطح معناداری $\text{Sig} = 0/000$ برای آزمون مقایسه در دو گروه و پایین بودن مقدار آن از $0/05$ فرضیه H_0 رد می شود، همچنین با توجه به مثبت بودن حد بالا مثبت و حد پایین، تفاوت میانگین دو گروه برابر صفر نیست. در نتیجه سوال ما مبنی بر اینکه ((آیا بین دیدگاههای شاغلان در صنایع چوب و ساکنان روستایی درباره تاثیر احداث صنایع چوبی بر متنوع سازی اقتصاد روستایی تفاوت معناداری وجود دارد؟)) رد نمی شود و می توان گفت که تفاوت معناداری بین دو گروه در مورد شاخص درآمد وجود دارد.

جدول (۱۰): نتایج آزمون T زوجی شاخص درآمد (شاغلان) و (ساکنان)

میانگین	فراوانی	انحراف معیار	انحراف معیار میانگین
۱۱/۲۱۵۸	۱۹۰	۰/۸۹۷۲۴	۰/۰۶۵۰۹
۱۰/۸۷۳۷	۱۹۰	۰/۹۳۹۹۱	۰/۰۶۸۱۹

منبع: یافته های تحقیق، ۱۴۰۰

جدول (۱۱): نتایج آزمون T زوجی شاخص درآمد (شاغلان) و (ساکنان)

معیار تصمیم، سطح معناداری	همبستگی	فراوانی	شاخص درآمد (شاغلان در کارگاه) & شاخص درآمد (ساکنان در روستا)
۰/۰۰۰	۰/۵۰۹	۱۹۰	

منبع: یافته های تحقیق، ۱۴۰۰

جدول (۱۲): نتایج آزمون T زوجی شاخص درآمد (شاغلان) و (ساکنان)

سطح معناداری	درجه آزادی	آماره T	تفاوت های زوجی				شاخص درآمد (شاغلان در کارگاه) - شاخص درآمد (ساکنان در روستا)
			فاصله اطمینان ۰/۹۵	انحراف معیار	انحراف معیار	میانگین	
۰/۰۰۰	۱۸۹	۵/۱۷۸	۰/۴۷۲۴۴	۰/۲۱۱۷۷	۰/۰۶۶۰۷	۰/۹۱۰۷۳	۰/۳۴۲۱۱

منبع: یافته های تحقیق، ۱۴۰۰

شاخص کاهش فقر (شاغلان کارگاه ها) و (ساکنان روستاها) T زوجی، دو نمونه ای

نتایج مطالعات در ارتباط با شاخص کاهش فقر بین گروه (شاغلان) و گروه (ساکنان) نشان می دهد با توجه به مقدار $\text{Sig} = 0/000$ ، فرض H_0 رد می شود (جدول ۱۴). در نتیجه بین دو گروه شاغلان و ساکنان همبستگی معنی داری وجود دارد. اضافه بر این نتایج آزمون T زوجی نیز نشان می دهد که سطح معناداری برای آزمون مقایسه در دو گروه برابر $0/000$ و کوچکتر از $0/05$ بوده که بیانگر رد فرضیه H_0 می باشد، همچنین با توجه به مثبت بودن

حد بالا و حد پایین، پس تفاوت میانگین دو گروه برابر صفر نیست. در نتیجه سوال ما مبنی بر اینکه ((آیا بین دیدگاههای شاغلان در صنایع چوب و ساکنان روستایی درباره تاثیر احداث صنایع چوبی بر متنوع سازی اقتصاد روستایی تفاوت معناداری وجود دارد؟)) رد نمی شود و می توان گفت که تفاوت معناداری بین دو گروه در مورد شاخص کاهش فقر وجود دارد.

جدول (۱۳): نتایج آزمون T زوجی شاخص کاهش فقر (شاغلان) و (ساکنان)

میانگین	فراوانی	انحراف معیار	انحراف معیار میانگین
۱۴/۸۳۱۶	۱۹۰	۱/۲۷۳۶۹	۰/۰۹۲۴۰
۱۴/۵۳۶۸	۱۹۰	۱/۳۸۶۳۳	۰/۱۰۰۵۸

منبع: یافته های تحقیق، ۱۴۰۰

جدول (۱۴): نتایج آزمون T زوجی شاخص کاهش فقر (شاغلان) و (ساکنان)

معیار تصمیم، سطح معناداری	همبستگی	فراوانی	شاخص کاهش فقر (شاغلان کارگاهها) & شاخص کاهش فقر (ساکنان روستا)
۰/۰۰۰	۰/۷۲۹	۱۹۰	

منبع: یافته های تحقیق، ۱۴۰۰

جدول (۱۵): نتایج آزمون T زوجی شاخص کاهش فقر (شاغلان) و (ساکنان)

سطح معناداری	درجه آزادی	آماره T	تفاوت های زوجی				شاخص کاهش فقر (شاغلان کارگاهها) - شاخص کاهش فقر (ساکنان روستا)
			فاصله اطمینان ۰/۰۵		انحراف معیار میانگین	انحراف معیار	
			حد بالا	حد پایین			
۰/۰۰۰	۱۸۹	۴/۱۲۳	۰/۴۳۵۷۴	۰/۱۵۳۷۳	۰/۰۷۱۴۸	۰/۹۸۵۳۳	۰/۲۹۴۷۴

منبع: یافته های تحقیق، ۱۴۰۰

شاخص رکود فعالیتهای کشاورزی (شاغلان کارگاه ها) و (ساکنان روستاها) T زوجی، دو

نمونه ای

نتایج بررسی ها در مورد شاخص رکود فعالیت های کشاورزی بین گروه (شاغلان) و گروه (ساکنان) نشان می دهد با توجه به مقدار $Sig = 0/000$ ، طبق جدول (۱۸)، فرض H_0 رد می شود. در نتیجه بین دو گروه شاغلان و ساکنان همبستگی معنی داری وجود دارد. نتایج آزمون T زوجی در دو گروه طبق جدول (۱۷) نشان می دهد که سطح معناداری برای آزمون مقایسه در دو گروه برابر $0/580$ و بزرگتر از $0/05$ است که نشان می دهد فرضیه H_0 رد نمی شود، همچنین مثبت بودن حد بالا و حد پایین، نشان می دهد تفاوت میانگین دو گروه برابر صفر است. سوال ما مبنی بر اینکه ((آیا بین دیدگاه های شاغلان در صنایع چوب و ساکنان روستایی درباره تاثیر احداث صنایع

چوبی بر متنوع سازی اقتصاد روستایی تفاوت معناداری وجود دارد؟)) رد می شود و می توان گفت که تفاوت معناداری بین دو گروه در مورد شاخص رکود فعالیت های کشاورزی وجود ندارد.

جدول (۱۶): نتایج آزمون T زوجی شاخص رکود فعالیت های کشاورزی (شاغلان) و (ساکنان)

میانگین	فراوانی	انحراف معیار	انحراف معیار میانگین
۱۱/۳۸۹۵	۱۹۰	۲/۲۵۰۴۳	۰/۱۶۳۲۶
۱۱/۴۱۰۵	۱۹۰	۲/۱۳۳۱۱	۰/۱۵۴۷۵

منبع: یافته های تحقیق، ۱۴۰۰

جدول (۱۷): نتایج آزمون T زوجی شاخص رکود فعالیت های کشاورزی (شاغلان) و (ساکنان)

فراوانی	همبستگی	معیار تصمیم، سطح معناداری
۱۹۲	۰/۷۵۸	۰/۰۰۰

منبع: یافته های تحقیق، ۱۴۰۰

جدول (۱۸): نتایج آزمون T زوجی شاخص رکود فعالیت های کشاورزی (شاغلان) و (ساکنان)

شاخص رکود فعالیت های کشاورزی (شاغلان کارگاه ها)-	تفاوت های زوجی				میانگین	انحراف معیار	انحراف معیار	فاصله اطمینان ۹۵ درصد اختلاف	آماره T	درجه آزادی	سطح معناداری	
	میانگین	انحراف معیار	انحراف معیار	فاصله اطمینان ۹۵ درصد اختلاف								
				حد بالا								حد پایین
شاخص رکود فعالیت های کشاورزی (ساکنان روستا)	-۰/۰۲۱۰۵	۱/۵۲۹۱۱	۰/۱۱۰۹۳	-۰/۲۳۹۸۸	۰/۱۹۷۷۷	-۰/۱۹۰	۱۸۹	۰/۸۵۰				

منبع: یافته های تحقیق، ۱۴۰۰

شاخص تنوع فعالیت ها، متنوع سازی (شاغلان کارگاهها) و (ساکنان روستاها) T زوجی، دو نمونه ای

نتایج ضریب همبستگی طبق جدول (۲۰) در مورد شاخص تنوع فعالیت ها-متنوع سازی بین گروه (شاغلان) و گروه (ساکنان) نشان می دهد ضریب تبیین برابر با ۰/۷۳۲ و سطح معنی داری $\text{Sig} = ۰/۰۰۰$ است که بر این اساس فرض H_0 رد می شود. در نتیجه بین دو گروه شاغلان و ساکنان همبستگی معنی داری وجود دارد. طبق جدول (۲۲) سطح معناداری برای آزمون مقایسه در دو گروه برابر ۰/۷۹۴ و بزرگتر از ۰/۰۵ است. بر این اساس فرضیه H_0 رد نمی شود، از آن جایی که حد بالا مثبت و حد پایین منفی است پس تفاوت میانگین دو گروه برابر صفر می باشد. در نتیجه سوال ما مبنی بر اینکه ((یا بین دیدگاه های شاغلین و ساکنان روستایی درباره تاثیر احداث صنایع چوبی بر متنوع سازی اقتصاد روستایی تفاوت معناداری وجود دارد؟)) رد می شود و می توان گفت که تفاوت معناداری بین دو گروه در مورد شاخص تنوع فعالیتها-متنوع سازی فعالیت ها وجود ندارد. یعنی هر دو گروه بر تأثیر صنایع چوبی بر متنوع سازی اقتصاد روستایی تأکید دارند.

جدول (۱۹): نتایج آزمون T زوجی شاخص تنوع فعالیت ها-متنوع سازی (شاغلان) و (ساکنان)

میانگین	فراوانی	انحراف معیار	انحراف معیار میانگین
۱۲/۸۲۶۳	۱۹۰	۱/۱۰۶۱۸	۰/۰۸۰۲۵
۱۲/۸۱۰۵	۱۹۰	۱/۱۶۱۹۶	۰/۰۸۴۳۰

منبع: یافته های تحقیق، ۱۴۰۰

جدول (۲۰): نتایج آزمون T زوجی شاخص تنوع فعالیت ها-متنوع سازی (شاغلان) و (ساکنان)

شاخص تنوع فعالیتها (شاغلان در کارگاه)	فراوانی	همبستگی	معیار تصمیم، سطح معناداری
و شاخص تنوع فعالیتها (ساکنان روستا)	۱۹۰	۰/۷۳۲	۰/۰۰۰

منبع: یافته های تحقیق، ۱۴۰۰

جدول (۲۱): نتایج آزمون T زوجی شاخص تنوع فعالیت ها-متنوع سازی (شاغلان) و (ساکنان)

سطح معناداری	درجه آزادی	آماره T	تفاوت های زوجی				شاخص تنوع فعالیتها (شاغلان در کارگاه) - شاخص تنوع فعالیتها (ساکنان روستا)
			میانگین	انحراف معیار	فاصله اطمینان ۰.۹۵ اختلاف		
					حد پایین	حد بالا	
۰/۰۱۵۷۹	۰/۸۳۲۳۹	۰/۰۶۰۳۹	-۰/۱۰۳۳۳	۰/۱۳۴۹۱	۰/۷۹۴	۱۸۹	۰/۲۶۱

منبع: یافته های تحقیق، ۱۴۰۰

بحث و نتیجه گیری

امروزه با کاهش منابع طبیعی در مناطق روستایی و نیز تحولاتی که در اثر مدرنیزاسیون بوجود آمده ظرفیتهای اشتغال در بخش کشاورزی بویژه کشاورزی سنتی نه تنها با محدودیت روبرو می باشد؛ بلکه آموزش و پرورش نیروی انسانی نیز در دوران مدرن به شیوه ای عمل کرده که تمایل قشر تحصیل کرده به دلیل دیدگاهها و سلیق متفاوت و گوناگون به اشتغال در بخش کشاورزی سنتی روز به روز کاهش می یابد. در نتیجه این امر، ظرفیت جمعیت پذیری روستاها کاهش یافته و بدین ترتیب موج مهاجرت روستائیان به شهرها در دهه اخیر مشکلاتی را در توسعه روستا و شهر پدید آورده است. در این شرایط تنوع بخشی و متنوع سازی ظرفیتهای اشتغال در مناطق روستایی و توسعه مشاغل متناسب با تغییرات اجتماعی-اقتصادی و محیطی ضرورت یافته است.

متنوع سازی یا تنوع بخشی به فعالیتهای اقتصادی؛ اساس ثبات و پایداری اشتغال و درآمد در روستاها می باشد. و هر اندازه سیستمی متنوع تر گردد، پایداری و پویایی آن در طول زمان و در مکانهای مختلف نه تنها در مقابل تنشهای درونی، در مقابل تنشهای بیرونی نیز حفظ میگردد. در همین راستا، امروزه تنوع بخشی به اقتصاد روستایی یکی از رویکردهایی است که در جهت تحقق توسعه پایدار روستایی مطرح شده است.

محدوده مورد مطالعه طی دهه های اخیر با زوال بخش کشاورزی که مهمترین رکن اقتصادی و بزرگترین منبع درآمد خانوارهای روستای مورد مطالعه را شامل میشود، روبه رو بوده است. دلیل این امر کاهش نزولات جوی الیخصوص طی سالهای اخیر و کاهش سطح آب های زیر زمینی به دلایل مختلف (انسانی و طبیعی) بوده است. به طوری که منجر به تغییر در شاخص های پایداری (اجتماعی، اقتصادی و زیست محیطی و کالبدی) نظیر کاهش سطح زیرکشت محصولات کشاورزی، کاهش درآمد روستائیان، کاهش اشتغال مولد، پایین آمدن میزان تنوع

محصولات زراعی و باغی، افزایش تخریب باغات و مراتع، کاهش میانگین اراضی باغی و زراعی، کاهش رضایت از زندگی در روستا، پایین آمدن میزان مشارکت و اعتماد بین روستاییان و عدم تمایل به سرمایه گذاری در روستایی محل سکونت، از بین رفتن مراتع، و غیره گردیده است. به همین منظور و جهت مقابله با این بحران محیطی و افزایش درآمد روستاییان و همچنین پایداری جمعیت، خانوارهای روستایی در محدوده مورد مطالعه یعنی بخش جوکار اقدام به متنوع سازی فعالیتهای اقتصادی از طریق ایجاد کارگاههای چوبی منبت کاری که قدمت زیادی در منطقه و مورد علاقه افراد منطقه می باشد شده است. این مشاغل (کارگاههای چوبی) به دلیل اینکه نیاز به سرمایه زیاد و تکنولوژی پیچیده ندارد موجب شده است تا میان افراد روستایی از جمله جوانان این منطقه بسیار مورد توجه قرار بگیرد و موجب بهبود نسبی وضعیت خانوارهای روستایی و همین طور پایداری نسبی بعضی از روستاها در مقابله با بحران ها و مشکلات موجود در منطقه گردد.

پس با توجه به نتایج بدست آمده از T زوجی بین گروه شاغلان و ساکنان روستا و تجزیه و تحلیل آنها در ۵ شاخص مختلف و بر اساس این سوال که ((آیا بین دیدگاه های شاغلین و ساکنان روستایی در باره تاثیر احداث صنایع چوبی بر متنوع سازی اقتصاد روستایی تفاوت معناداری وجود دارد؟)) در مورد شاخص اشتغال رد، در مورد شاخص درآمد تایید، در مورد شاخص کاهش فقر نیز تایید، در مورد شاخص رکود فعالیتهای کشاورزی رد و در نهایت در مورد شاخص تنوع فعالیتهای متنوع سازی فعالیتهای نیز رد شدند. در کل با توجه به نتایج بدست آمده می توان گفت که هر دو گروه شاغلان صنایع چوبی و ساکنان روستاها در ۵ شاخص اساسی در مورد تأثیر صنایع چوبی بر متنوع سازی اقتصاد روستایی تأکید دارند و تأثیر این صنایع را در اشتغال و متنوع سازی اقتصاد روستاهای بخش مثبت می دانند.

در این میان از جمله نیازهای اساسی توسعه و پیشبرد صنایع روستایی و متنوع سازی اقتصاد روستایی بخش جوکار در موارد ذیل خلاصه و به صورت پیشنهادات و راهکارهای این پژوهش عنوان می گردند:

- آموزش در راستای رفع موانع فرهنگی برای توسعه صنایع متنوع از جمله صنایع چوبی در منطقه؛
- ایجاد تعادل در توزیع منابع و امکانات اقتصادی - اجتماعی در همه سطوح سلسله مراتبی سکونتگاهی (شهری و روستایی) در منطقه؛
- تقویت پیوندهای اقتصادی بین روستا و شهر و حوزه پیرامونی آن از طریق ایجاد و تاسیس بازارهای صنایع محلی و منطقه ای و تقویت مبادلات مختلف اقتصادی و یکپارچه کردن بازارهای اقتصادی حوزه نفوذ بخش جوکار؛
- افزایش درآمد و رفاه جمعیت ساکن در روستاها و شهرهای بخش جوکار و حوزه پیرامون آن از طریق توسعه بخش اقتصادی و ایجاد مشاغل غیر زراعی در بخش های صنعتی، خدماتی و... به عنوان یک پیشتاز برای توسعه واقعی روستاها؛
- توجه به نقش مهم بخش غیر رسمی در تامین سرمایه های مورد نیاز برای متنوع سازی اقتصاد روستاها و ایجاد اشتغال در روستاها و حمایت دولتی از این بخش؛

- ایجاد بانک اطلاعات روستایی در کشور؛
- شناسایی روستاهای با قابلیت بالای اقتصادی و تنوع فعالیتها؛
- انتشار دایم بروشورها و پوسترها و انتشار مقالات و کتب مختلف توسط مسئولین شهرستان و بخش در زمینه توانهای اقتصادی روستاها با تاکید بر صنایع چوبی منطقه در راستای شناساندن قابلیت های اقتصادی به سرمایه گذاران و مسئولین منطقه ای و کشوری؛
- برگزاری جشنواره های منطقه ای و پخش رسانه ای قابلیت های منطقه در مورد (صنایع چوبی: مبلمان، موبت کاری و غیره؛
- آموزش بومیان در زمینه برخورد مناسب با سرمایه گذاران و پژوهش گران در زمینه های روستایی و غیره؛
- ایجاد بسترهای مناسب در استفاده درست و مدیریت شده با هدف توسعه پایدار در روستاها و منطقه مورد نظر.
- ایجاد مشارکت بین روستائیان و ارگانهای دولتی در زمینه استفاده درست از توانهای محیطی و انسانی روستاها در زمینه تامین مواد اولیه و فروش محصولات تولید شده در صنایع چوبی؛
- آموزش کل مردم روستاهای مورد نظر در زمینه سرمایه گذاری و آموزش درست همگانی در مورد بازاریابی و فروش محصولات تولید شده در صنایع چوبی برای توسعه روستایی؛
- ایجاد تنوع اقتصادی در همه زمینه های کشاورزی و غیر کشاورزی در روستاهای مورد مطالعه و خارج کردن آنها محافظه کاری؛
- افزایش سرمایه گذاری (دولتی و خصوصی) و جذب اعتبارات برای قابلیت های متنوع اقتصادی در روستاهای بخش جوکار که باعث ایجاد اشتغال و درآمد و کاهش مهاجرت می شود؛
- افزایش و سهولت در دسترسی ها و راههای ارتباطی منطقه با وجود نزدیکی به مناطق و استانهای مختلف کشور: مانند کرمانشاه، همدان، اراک، زنجان و غیره؛
- توسعه گردشگری طبیعی موزون و پایدار منطقه. و کمک به بهبود اقتصاد عمومی جامعه.
- ارتقای کیفیت و کمیت تولیدات صنایع چوبی بوسیله اطلاع رسانی به روستائیان: در مورد نوع پذیرش بازار در مورد نوع تولیدات، رنگ، طرح و غیره؛
- بهبود کیفیت سازماندهی و مدیریت توسعه اقتصادی؛
- شناسایی محدودیت ها و شناخت نقاط ضعف و قوت زیر ساخت های اقتصادی منطقه؛
- ایجاد صنایع بسته بندی محصولات تولید شده صنایع چوبی و شناسایی آن برای افراد داخلی و خارجی.

منابع

- ۱) افتخاری، رکن الدین؛ سجاسی قیداری، حمدالله و جمشید عینالی (۱۳۸۶)، نگرشی نو به مدیریت روستایی با تاکید بر نهاده های تاثیر گذار، فصلنامه روستا و توسعه، سال ۱۰، شماره ۲، صص ۳۶-۱.
- ۲) آسایش، حسین (۱۳۸۸)، اصول و روش های برنامه ریزی روستایی، تهران: انتشارات دانشگاه پیام نور، چاپ هشتم.
- ۳) آسایش، حسین (۱۳۷۴)، اقتصاد روستایی، تهران: انتشارات دانشگاه پیام نور.
- ۴) پاپلی یزدی، محمد حسین و محمد امیر ابراهیمی (۱۳۸۷)، نظریه های توسعه روستایی، تهران: انتشارات سمت.
- ۵) پاداریامچی، سارا (۱۳۸۴)، توسعه پایدار روستایی، ماهنامه جهاد، شماره ۶۸.
- ۶) رحمانی، صفت الله (۱۳۷۴)، آشنایی با توسعه پایدار، ماهنامه جهاد، سال پانزدهم، فروردین و اردیبهشت، شماره های ۱۷۳-۱۷۲.
- ۷) صدر الاشرافی، مهریار (۱۳۶۷)، اقتصاد کشاورزی و تعاون، تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
- ۸) صرافی، مظفر (۱۳۷۹)، مبانی برنامه ریزی توسعه منطقه ای، مجموعه برنامه بودجه، ۱۶، تهران: انتشارات سازمان برنامه.
- ۹) مرکز آمار ایران (۱۳۹۰)، سرشماری عمومی نفوس و مسکن.
- ۱۰) مطیعی لنگرودی، سیدحسین (۱۳۸۲)، برنامه ریزی روستایی با تاکید بر ایران، مشهد: انتشارات جهاد دانشگاهی مشهد.
- ۱۱) یاسوری، مجید، (۱۳۸۶)، مقدمه ای بر اقتصاد روستایی با تاکید بر بخش کشاورزی، مشهد: انتشارات موسسه چاپ و انتشارات آستان قدس رضوی.
- 12) Attefeild, R., & Barry, G., (1992), in ternational gjustice and the third wond, Londo, Rout.
- 13) Abrahamson, K.V., (1997), paradingm ability in s sorlin, ed the road towards sustainability. A, historical perspective Asustainable Baltic region , the Baltic university programme, Up psala university.
- 14) Axinn G.H., and Axinn, N.W., (1997), collaboration in rural development , a parctioinr hand book London.
- 15) Brider, D and Luloff, AE, (1999), geffrey . C, toward an intracttional Approach to sustainable community development . gornal of rural studies, Vol, 15. USA.
- 16) Brouwer, C., (2004), Sustainable Development: Exploring the Contradictions, New York: Methuen.
- 17) Baran Paul A., (1980), Political Economy of Growth, Translated by Kaveh Azadmanesh, Kharazmi Publication, Tehran.
- 18) Balaze. K. and Podmaiczky, L., (1999), rural enter prise planning : an applied approach to address new chllenges s Zent Istvan university hungary (www. Ktg. Gau. Hu/p119-Baker, susan et, all, (1999) the policis of sustainanle development. Raut lejge.
- 19) Dobie, P., (2004), models for national strategies building capacity for sustainable development polcy gournal , vol I, spAciAl ISSUE, capacity for sustan able development.
- 20) Escap, (1996), ahowing the way, methodologies for successful rural poverty alleviation projects, Bankok ledage.
- 21) Dokastro, H., (1979), Hungery Geopolitic (Hungry Humman), Translated by Jazani M., Amir Kabir Publication, Tehran.

- 22) community futures peace country (2014), Rural Diversification Initiative, Canada , April 9th, admin@cfpeacecountry.com
- 23) Khatoonabadi, S. A., (2005), Some Aspects of Sustainable Development (from Thought to Action), Isfahan Jihad Academic Unit, Isfahan.
- 24) Lanjouw. J., and Lanjouw. P., (2001). "The rural non-farm sector: issues and evidence from developing countries". Agricultural Economics, Vol 26, PP 1-23.
- 25) Mayser Ch., (2003), The Status of Ecological Diversity in Sustainable Development, Translated by Koochehi. A. R., Mahdavidamghani, A., Ferdowsi University of Mashhad.
- 26) Motiei Langeroodi, H., (2009), Rural Planning-with an Emphasis on Iran, Jihad Daneshgahi Publication, Ferdowsi University of Mashhad.
- 27) Pischke, J.D., (1983), Rural financial markets in developing countries, world Bank.
- 28) Papoli Yazdi, M. H., & Ebrahimi, M., (2006), Rural Development Theories, Samt Pubication, Tehran.
- 29) Overton, G., (1999), strategies for sustainable development experiences from the pacific, zedbook , London.
- 30) Osborne, T., (2006), "Credit and risk in rural developing economies". Journal of Economic Dynamics & Control, Vol, 30, PP 541-568.
- 31) Planning and Research Institute of Agricultural Economic, (2004), Villagers and Social Experiences in Selected Countries, Tehran.
- 32) Research Institute of Agricultural Planning and Economics, (2003), Challenges and Prospects of Agricultural Development, Tehran.
- 33) Rezvani M. R., (2003), An Introduction to Rural Development Planning in Iran, Ghoomes Publication, Tehran.
- 34) Santos. P., and Barrett. C. B., (2010), Identity, Interest and Information Search in a Dynamic Rural Economy.»World Development. Vol. 38, No. 12, PP 1788-1796.
- 35) Young. N., (2006), "Distance as a hybrid actor in rural economies". Journal of Rural Studies, Vol 22: PP 253-266.
- 36) Umana, H., (2002), Generatining capacity for sustainable sustainable lesson and challenges choice, gune (2002) environmentally sustainable sustainable grup leadr UNDP.
- 37) Yasouri, M., (2007), An Introduction to Rural Economy, Mashhad: Behnashr Prss.

Examining the Views of Employees and Inhabitants of the Village about the Impact Woodcraft the Diversification of the Rural Economy (Case Study: Jowkar District, Malayer County and Hamedan Province)

Seyed Hossein Shahed¹, Graduate in Geography and Rural Planning, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran

Ebrahim Fathinia, PhD student in Geography and Rural Planning, University of Tehran, Tehran, Iran

Received: 13 January 2022

Accepted: 07 March 2022

Abstract

Today, with the decline in natural resources in rural areas, and also the developments in the modernization of natural and human sector, particularly among the young and educated people, has led to the specifications and different views in the field of employment and income arise between people. As a result, the capacity crowd of villages reduced and thus the wave of migration to the cities villagers in decades, the problems in the development of villages and towns. because of the existing workshops in the village of 9, which amounted to 150 workshop, study, and by the formula Cochran with a margin of error of 5 percent of the 17235 people, 380 (people) of the sample volume that were selected to achieve the results of the principles and scientific 190 questionnaire practitioners of the village and 190 questionnaire was full of the village's residents. and stability them by Cronbach's method of 0.890 professionals and 0.935 residents confirmed and data collected by Excel software, gis, spss, and testing T, 5 study includes indicators of employment, income, poverty reduction, the agricultural activities and diversity of economic activities, which have after determining the appropriate for them through questionnaires. research results showed that the formation of wooden industries workshops in the countryside in order to build and strengthen the rural economy and diversify it, from the perspective of in wooden industries and residents of the village is positive and these industries have managed with differences in income index and reduce poverty exists between the two groups have a positive influence on the diversification of the economy have studied villages.

Keywords: Diversification of the Rural Economy, Diversify the economy, Sustainable Rural Development, Malayer County Jowkar District.

DOI: [10.30495/uf.2022.1949779.1022](https://doi.org/10.30495/uf.2022.1949779.1022)

¹ - Corresponding author: Reda_Red@yahoo.com